

Sygn. Akt. XVII AmC 103/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2006 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Ochrony Konkurencji i

Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wanda Czajkowska

Protokolant: ref. staż. Paweł Kępiński

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2006 roku w Warszawie na rozprawie
sprawy z powództwa

przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeniowemu Alianz Polska S. A. w Warszawie
o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- I. uznaje za niedozwolone i zakazuje wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia zawartego w Ogólnych warunkach ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem” o treści art. 4.6.1 pkt 18 „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Zakład Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek braku konserwacji budynku (lokali) lub wynikłych z faktu, że jego konstrukcja lub wykonanie poszczególnych części składowych nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie” i postanowienia zawartego w Ogólnych warunkach ubezpieczenia nieruchomości domowych „Wszystko co w domu” o treści art. 5.5.1 pkt 19 „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia Zakład

Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe w ubezpieczonych nieruchomościach domowych wskutek braku konserwacji budynku (lokali) lub wynikających z faktu, że jego konstrukcja lub wykonanie (montaż poszczególnych części składowych) stałych elementów wykończeniowych nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie.

- II. oddała powództwo w pozostałej części
- III. uznaje wpis tymczasowy w kwocie 500 zł za wpis ostateczny
- IV. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego
- V. nakazuje pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kasy Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 250 zł tytułem połowy wpisu od pozwu od którego uiszczenia powód był zwolniony, resztę tego wpisu przejmuje Skarb Państwa kasa Sądu Okręgowego w Warszawie nakazuje publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego.

SSO Wanda Czajkowska

Sygn. akt. AmC – 103/05

UZASADNIENIE

Powódka – pozwem z dnia 24 czerwca 2005r., rozszerzonym pismem procesowym z dnia 2 sierpnia 2006r. (k. 53), sprecyzowanym pismem procesowym z dnia 19 sierpnia 2006r. (k. 86) wniosła o uznanie za niedozwolone i zakazanie stosowania w obrocie z konsumentami przez pozwanego Towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Polska S.A. w Warszawie, następujących postanowień wzorców umów zawieranych z konsumentami:

1. Postanowienia zawartego w art. 4.6.1 pkt 18 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem” o treści: „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Zakład Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek: ... braku konserwacji budynku/lokalu lub/i wynikłych z faktu, że jego konstrukcja lub wykonanie poszczególnych części składowych nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie;”
2. Postanowienia zawartego w art. 5.5.1 pkt 19 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Wszystko co w domu” o treści: „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Zakład Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe w ubezpieczonych ruchomościach domowych wskutek: ... braku konserwacji budynku/lokalu i/lub wynikających z faktu, że jego konstrukcja lub wykonanie/montaż poszczególnych części składowych/stałych elementów wykończeniowych nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie.”
3. Postanowienia zawartego w art. 10 ust. 6 pkt 1 i 8 w zw. z art. 13 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem” o treści: „Ponadto Ubezpieczający zobowiązany jest do: ... przestrzegania wszystkich ogólnie obowiązujących przepisów, w tym o ochronie przeciwpożarowej, eksploatacji i konserwacji budynków/lokali i eksploatacji urządzeń technicznych, sprawowaniu dozoru technicznego, jak również wykonywania wszystkich zobowiązań wymienionych w umowie; (...) utrzymywania ubezpieczonego budynku w odpowiednim stanie

technicznym oraz do natychmiastowego usuwania usterek lub uszkodzeń; w szczególności dotyczy to instalacji i urządzeń doprowadzania i odprowadzania wody, dachów oraz elementów zamontowanych na zewnątrz ubezpieczonego budynku;”

4. Postanowienia zawartego w art. 10.6 pkt 7 w zw. z art. 13.1 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Wszystko co w domu” o treści: „Ponadto Ubezpieczający/Ubezpieczony zobowiązany jest do: ... utrzymywania miejsca ubezpieczenia w odpowiednim stanie technicznym oraz do natychmiastowego usuwania usterek lub uszkodzeń; w szczególności dotyczy to instalacji i urządzeń doprowadzania i odprowadzania wody;”

Powódka uzasadniając żądania pozwu wskazała, że zakwestionowane postanowienia zawarte w art. 4.6.1 pkt 18 oraz art. 5.5.1 pkt 19 stanowią niedozwolone postanowienia umowne, ponieważ kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Zakwestionowanym postanowieniom powódka zarzuciła, że sformułowane są niejednoznacznie, i w sposób niezrozumiały dla przeciętnego, typowego konsumenta, że odwołują się w swej treści bardzo ogólnie do bliżej nie sprecyzowanych „norm obowiązujących w budownictwie”.

W opinii powódki zakwestionowane postanowienia są sprzeczne z naturą stosunku prawnego, jakim jest umowa ubezpieczenia z uwagi na to, że wyłączają odpowiedzialność pozwanego z tytułu ubezpieczenia.

Powódka wskazała, iż zakwestionowane postanowienia, wyłączając lub ograniczając odpowiedzialność z tytułu ubezpieczenia względem konsumenta za szkody, których ubezpieczający (albo osoba, z którą pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub, za którą ponosi odpowiedzialność) nie wyrządził a nadto nie miał wpływu na ich powstanie naruszają bezwzględnie obowiązujące przepisy kc dotyczące umowy ubezpieczenia, a w szczególności art. 827 par. 1 kc, który jednoznacznie określa, kiedy istnieje możliwość wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń z tytułu ubezpieczenia majątkowego.

Ponadto w ocenie powódki postanowienia te powodują sytuację, w której osoba, nie będąca wykonawcą budynku, ani inwestorem a jedynie nabywcą nie mającym żadnego wpływu na sposób czy jakość wykonania budynku, będzie

odpowiadała za niezgodność konstrukcji lub poszczególnych części składowych budynku z normami obowiązującymi w budownictwie. Co więcej, zgodnie z zakwestionowanymi postanowieniami uprawnionym do stwierdzenia czy zachodzi w/w niezgodność, mimo uprzedniej decyzji właściwych organów nadzoru budowlanego w przedmiocie pozwolenia na użytkowanie budynku, jest pozwany.

W opinii powódki przyjmując w/w konstrukcję, w której to pozwany jest uprawniony do stwierdzania zgodności nieruchomości z normami obowiązującymi w budownictwie, to pozwany miał obowiązek – na etapie wniosku – sam ustalić czy istnieje zgodność przedmiotu ubezpieczenia z normami budowlanymi, a jeżeli tego nie uczynił a mimo tego zawarł umowę, to skutki jego własnych zaniedbań nie mogą działać na niekorzyść adherenta, w takim przypadku w ocenie powoda ustawa nakazuje pominąć te okoliczności jako nie istotne (art. 815 § 1 kc).

W piśmie procesowym z dnia 27 lipca 2006r. sprecyzowanym pismem procesowym z dnia 19 sierpnia 2006r. powódka rozszerzyła powództwo, żądając uznania za niedozwolone i zakazanie stosowania w obrocie z konsumentami przez pozwanego postanowień zawartych w art. 10 ust. 6 pkt 1 i 8 w zw. z art. 13 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem” oraz . 10.6 pkt 7 w zw. z art. 13.1 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Wszystko w domu”.

Powódka wskazała, iż równość stron umowy oraz dobre obyczaje wymagają, aby konsument miał świadomość oraz rozumiał, kiedy i w jakich okolicznościach ubezpieczyciel wyłącza swoją odpowiedzialność (zwłaszcza w sposób prewencyjny), zaś ubezpieczyciel wyłączając tą odpowiedzialność czynił to wyraźnie, jasno i zrozumiale dla konsumenta. Ogólne warunki ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem” oraz Ogólne warunki ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Wszystko w domu” zaś nie wskazują wyraźnie w swej treści okoliczności wyłączających lub ograniczających odpowiedzialność ubezpieczyciela. Powódka podniosła, iż dwie grupy przepisów przynajmniej w części pokrywają się ze sobą, co daje możliwość wyłączenia odpowiedzialności pozwanej za to lub takie samo zachowanie konsumenta zarówno niezależnie jak i zależnie od jego winy – co w opinii powódki ma miejsce w przypadku art. 4.6.1 pkt 18 o.w.u. budynków i lokali „Pod

własnym dachem” oraz art. 5.5.1 pkt 19 o.w.u. ruchomości domowych „Wszystko w domu” oraz odpowiednio art. 10 ust. 6 pkt 1 i 8 w zw. z art. 13 o.w.u. budynków i lokali „Pod własnym dachem” oraz art. 10.6 pkt 7 w zw. z art. 13.1 o.w.u. ruchomości domowych „Wszystko w domu”, przez co zakwestionowane postanowienia dają pozwanemu możliwość jednostronnej ich interpretacji oraz swobodnego wyboru podstawy wyłączenia odpowiedzialności w określonych i podobnych do siebie przypadkach.

Powódka zarzuciła, iż zakwestionowane postanowienia są sformułowane niejasno i nieprecyzyjnie, posługują się w swej treści pojęciami niedookreślonymi i w umowie nie zdefiniowanymi takimi jak: konserwacja, konstrukcja, montaż, normy obowiązujące w budownictwie, co budzi wątpliwości co do ich znaczenia i tym samym umożliwia wieloznaczną i bardzo szeroką interpretację. Ponadto zakwestionowane postanowienia wyrażone są za pomocą zdania o skomplikowanej oraz piętrowej i podrzędnie złożonej budowie, a także skomplikowanym językiem.

Zakwestionowanym postanowieniom zawartym w art. 4.6.1 pkt 18 oraz art. 5.5.1 pkt 19 powódka zarzuciła ponadto, iż zmierzają do uwolnienia się ubezpieczyciela od odpowiedzialności pozbawiając ubezpieczającego ochrony ubezpieczeniowej, dla uzyskania której zawarł umowę, co jest sprzeczne z celami i funkcją umowy ubezpieczenia. Powód wskazał, że obowiązek spełnienia przez pozwaną świadczenia polegającego na zapłacie określonej sumy pieniężnej w razie zajścia określonego w umowie wypadku ubezpieczeniowego (art. 805 § 1 i 2 kc) przekształcony został w świadczenie polegające na samym ponoszeniu przez pozwaną ryzyka czy też udzielaniu ochrony ubezpieczeniowej.

Ponadto w ocenie powódki zakwestionowane postanowienia uzależniają odpowiedzialność pozwanej od spełnienia przez ubezpieczającego nadmiernie uciążliwych formalności związanych z przestrzeganiem wszelkich norm obowiązujących w budownictwie, których charakter, rodzaj, przedmiot, zakres zastosowania nie został nawet w umowie ubezpieczenia określony. Taki sposób ukształtowania wzorca, w opinii powoda, narusza interesy konsumenta przerzucając na niego ciężar wskazania przestrzegania wszelkich nieokreślonych bliżej norm, a tym samym ryzyko wyłączenia odpowiedzialności bez bliższego i jasnego sprecyzowania przesłanek tego wyłączenia.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wskazała, że zakwestionowane postanowienia dotyczą głównych świadczeń stron umowy ubezpieczenia majątkowego.

Ponadto w opinii pozwanej, odpowiedzialność w ubezpieczeniu majątkowym nie jest w ogóle ufundowana na zasadzie ryzyka w rozumieniu odpowiedzialności za czyny niedozwolone. Ponadto wskazała, że w związku z tym, że umowa ubezpieczenia majątkowego jest umową masową, do której stosuje się zasadę deklaracji ubezpieczenia, nie ma i nie może być mowy o nakładaniu odpowiedzialności na ubezpieczyciela za stan zgłoszonych do ubezpieczenia przedmiotów.

Według pozwanej zakwestionowane w pozwie postanowienia są sformułowane jasno i zawierają definicję zdarzenia ubezpieczeniowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Polska S.A. (k. 31), w której wykorzystuje w obrocie z konsumentami wzorce umowy o nazwach: Ogólne warunki ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem” (k. 18) oraz Ogólne warunki ubezpieczenia ruchomości domowych „Wszystko co w domu” (k. 4). Okoliczności stosowania w/w wzorców umów nie była kwestionowana przez pozwaną a wobec tego należy uznać ją za przyznaną (art. 230 kpc). W/w wzorce zawierają w swej treści zakwestionowane w pozwie postanowienia umowne o treści:

1. „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Zakład Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek: ... braku konserwacji budynku/lokalu lub/i wynikłych z faktu, że jego konstrukcja lub wykonanie poszczególnych części składowych nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie;” (art. 4.6.1 pkt 18 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem”)
2. „Bez względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Zakład Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe w ubezpieczonych ruchomościach domowych wskutek: ... braku konserwacji budynku/lokalu i/lub wynikających z faktu, że jego konstrukcja lub wykonanie/montaż poszczególnych części składowych/stałych elementów wykończeniowych nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie.”

(art. 5.5.1 pkt 19 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Wszystko w domu”),

3. „Ponadto Ubezpieczający zobowiązany jest do: ... przestrzegania wszystkich ogólnie obowiązujących przepisów, w tym o ochronie przeciwpożarowej, eksploatacji i konserwacji budynków/lokali i eksploatacji urządzeń technicznych, sprawowaniu dozoru technicznego, jak również wykonywania wszystkich zobowiązań wymienionych w umowie; (...) utrzymywania ubezpieczonego budynku w odpowiednim stanie technicznym oraz do natychmiastowego usuwania usterek lub uszkodzeń; w szczególności dotyczy to instalacji i urządzeń doprowadzania i odprowadzania wody, dachów oraz elementów zamontowanych na zewnątrz ubezpieczonego budynku;” (art. 10 ust. 6 pkt 1 i 8 w zw. z art. 13 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Pod własnym dachem”),
4. „Ponadto Ubezpieczający/Ubezpieczony zobowiązany jest do: ... utrzymywania miejsca ubezpieczenia w odpowiednim stanie technicznym oraz do natychmiastowego usuwania usterek lub uszkodzeń; w szczególności dotyczy to instalacji i urządzeń doprowadzania i odprowadzania wody;” (art. 10.6 pkt 7 w zw. z art. 13.1 Ogólnych warunków ubezpieczenia budynków i lokali prywatnych „Wszystko w domu”).

Wyżej wymienione a zakwestionowane w pozwie jako niedozwolone postanowienia umowne zdaniem Sądu dotyczą kwestii zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela za zaistnienie przewidzianego w umowie ubezpieczenia wypadku a ściślej okoliczności wyłączających lub ograniczających odpowiedzialność ubezpieczyciela z umowy ubezpieczenia oraz obowiązków ubezpieczającego w tym zakresie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 385¹ kc uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wymaga spełnienia łącznie następujących przesłanek:

- wzorzec umowy musi być stosowany w obrocie z konsumentami
- zakwestionowane postanowienia umowne nie były indywidualnie uzgadniane
- zakwestionowane postanowienia nie dotyczą jednoznacznie określonego głównego świadczenia stron

- zakwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

W niniejszej sprawie okoliczność stosowania w obrocie z konsumentami przez pozwaną wzorców umownych tj. ogólnych warunków „Wszystko co w domu” i „Pod własnym dachem” nie była kwestionowana w sprawie. Stosownie do art. 385¹ § 3 za postanowienia, które nie są uzgodnione indywidualnie, uważa się te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W niniejszej sprawie pozwana stosowała w obrocie z konsumentami w/w wzorce umowne a zakwestionowane postanowienia umowne są w tych wzorcach. Nie był przeprowadzony żaden dowód w toku niniejszego postępowania, że te postanowienia były indywidualnie uzgodnione z konsumentami (a dowód w tym zakresie obciąża pozwaną (art. 385¹ § 4 kc)), a poza tym pozwana nie podniosła zarzutu, że zakwestionowane postanowienia umowne były uzgadniane indywidualnie z konsumentami. Brak jest natomiast podstaw do twierdzenia, że zakwestionowane w pozwie postanowienia umowne dotyczyły postanowień określających główne świadczenia stron. W umowie ubezpieczenia głównym świadczeniem jest zapłata określonej kwoty pieniężnej w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku po stronie ubezpieczyciela i zapłata składki ubezpieczeniowej po stronie ubezpieczającego. Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela oraz ubezpieczającego, które to kwestie stanowią przedmiot zakwestionowanych postanowień wzorców umownych są jedynie postanowieniami uzupełniającymi postanowienia w zakresie głównych świadczeń stron.

Pozostają zatem do oceny zakwestionowane postanowienia umowne w zakresie spełnienia ostatniej przesłanki tj. czy kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Ocena ta jest dokonywana przede wszystkim przy uwzględnieniu zasad uczciwego obrotu, poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów oraz mając na uwadze nadto, że intencją ustawodawcy w art. 385¹ kc było również niedopuszczenie do przewagi prawnej lub faktycznej jednej strony umowy nad drugą stroną, tj. najczęściej przedsiębiorcy będącego stroną silniejszą nad konsumentem zwykle stroną słabszą. Sąd uznał za sprzeczne z dobrymi obyczajami postanowienia zawarte w art. 4.6.1 pkt 18 ogólnych warunków „Pod własnym dachem” i art. 5.5.1 pkt 19 „Wszystko co w domu” albowiem zmierzają do niedoinformowania konsumenta w

zakresie określonych tam reguł odnośnie ^{KSERO z akt} okoliczności wyłączających odpowiedzialność ubezpieczyciela i obowiązków ubezpieczonego „bcz względu na współwystępujące przyczyny i zakres ubezpieczenia, Zakład Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek braku konserwacji budynku/lokalu lub i wynikłych z faktu, że jego konstrukcja lub wykonanie poszczególnych części składowych nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie” (art. 4.6.1 owu „Pod własnym dachem”). Zawarte w w/w postanowieniu określenie „nie odpowiada normom obowiązującym w budownictwie” jest określeniem ogólnym, nieprecyzyjnym i niezrozumiałym dla przeciętnego konsumenta, bardzo obszernym pojęciowo, umożliwiającym przedsiębiorcy stosowanie bardzo szerokiej wykładni tego postanowienia.

Ta ocena dotyczy również postanowienia zawartego w art. 5.5.1 pkt 19 owu „Wszystko co w domu”.

Mając na względzie okoliczności, że te postanowienia dotyczą istotnej dla konsumenta kwestii, tj. zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela, czyli mogą w konsekwencji prowadzić do ograniczenia a nawet wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela to Sąd uznał, że rażąco naruszają interesy konsumenta i wobec tego uznano je za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ kc.

Odnośnie pozostałych zakwestionowanych postanowień umownych, tj. zawartych w art. 10 ust. 6 pkt 1 i 8 w związku z art. 13 owu „Pod własnym dachem” i art. 10.6 pkt 7 w związku z art. 13.1 owu „Wszystko co w domu”, to zdaniem Sądu nie stanowią one niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ kc, albowiem przestrzeganie obowiązujących przepisów i obowiązków umownych nie można uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco naruszających interes konsumenta.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania postanowiono stosownie do art. 100 kpc, albowiem żądanie pozwu zostało uwzględnione w części (tj. w połowie).

Publikację wyroku zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ kpc.